

УКРАЇНА

ВИЩА РАДА ЮСТИЦІЇ

ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ
З ПЕРЕВІРКИ СУДДІВ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

ВИСНОВОК

09 червня 2015 року

Київ

№51/02-15

Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – Комісія) у складі головуючого – Мойсика В.Р., членів Комісії – Галабали М.В. (доповідача), Варишка П.В., Лавренюка М.Ю., Первомайського О.О., Смирнової К.І., Соловйової М.М., Титаренка М.М., Черевко А.О., Юзькової Т.Л. розглянувши матеріали перевірки щодо судді Деснянського районного суду міста Києва Журавської Олени Василівни,

ВСТАНОВИЛА:

Згідно зі статтею 2 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» до Комісії звернувся заступник Генерального прокурора України Бачун О.В. із заявою про порушення суддею Деснянського районного суду міста Києва Журавською Оленою Василівною норм законодавства України під час прийняття рішення про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, яка була учасником масових акцій протесту.

У заяві до Комісії заявник посилаються на те, що слідчим суддею Журавською О.В. вчинено дії, які викликають сумнів у її безсторонності, об'єктивності та неупередженості при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відносно Мартинюка Сергія Ігоровича як особи, що підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України (організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях, які призвели до загибелі людей або інших тяжких наслідків).

Зокрема, заявник вважає, що слідчий суддя Журавська О.В. при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою не дотрималась вимог статті 183 Кримінального процесуального кодексу України, а саме тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор

доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 зазначеного Кодексу.

Проведеною перевіркою встановлено таке.

24 січня 2014 року слідчий суддя Деснянського районного суду міста Києва Журавська О.В. постановила ухвалу, якою задовольнила клопотання заступника начальника СВ ТВМ – 1 Деснянського РУ ГУМВС України в місті Києві Пінчука О.В. про застосування до підозрюваного Мартинюка С.І. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в рамках кримінального провадження № 12014100000000268, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань 24 січня 2014 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України, та застосував запобіжний захід у вигляді тримання під вартою до 21 лютого 2014 року (матеріали № 754/1228/14-к).

Згідно з мотивувальною частиною ухвали зазначена особа обґрунтовано підозрювалась у скоєнні тяжкого злочину проти громадського порядку та моральності, пов'язаного із погрозами застосування насильства, які призвели до інших тяжких наслідків, передбачених частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України, за яке передбачено покарання від восьми до п'ятнадцяти років позбавлення волі. Саме тому, на думку слідчого судді існували ризики, що підозрюваний може переховуватися від органів досудового розслідування та суду, незаконно впливати на свідків чи вчиняти інше кримінальне правопорушення або продовжить кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, та іншим чином перешкоджатиме кримінальному провадженню, у зв'язку з чим жоден із більш м'яких запобіжних заходів, ніж тримання під вартою, не буде достатнім для запобігання вищевказаним ризикам.

Вказана ухвала суду була оскаржена в апеляційному порядку. 07 лютого 2014 року колегія суддів апеляційного суду міста Києва у складі головуючого судді Беця О.О., суддів Барташук Л.В., Єфімової О.І. залишила без змін рішення суду першої інстанції.

В ході здійснення перевірки встановлено, що у протоколі затримання підозрюваного Мартинюка С.І. не зафіксовано фактичний час його затримання як того вимагають приписи частини 5 статті 208 Кримінального процесуального кодексу України та пункту 4 листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 року № 511-550/0/4-13. Пунктом 125 рішення Європейського суду з прав людини від 25.05.1998 р. у справі «Курт проти Туреччини» передбачено, що недокументування таких відомостей, як дата, час і місце затримання особи, її ім'я, підстави для затримання та ім'я особи, яка здійснює затримання, має вважатися таким, що суперечить вимозі законності і самій меті ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У листі № 511-550/0/4-13 Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ зауважив, що, вирішуючи питання про застосування, продовження, зміну або скасування запобіжного заходу при розгляді відповідних клопотань, слідчий суддя, суд щоразу зобов'язаний, серед іншого, ретельно перевіряти дотримання уповноваженими органами вимог статей 207 – 213 КПК у випадках затримання

особи без ухвали слідчого судді, суду.

Також всупереч вимогам пункту 3 частини 1 статті 178 Кримінального процесуального кодексу України та підпункту 3 пункту 10 листа № 511-550/0/4-13 слідчий суддя при вирішенні питань про обрання запобіжного заходу не врахувала вік підозрюваного Мартинюка С.І., який 1994 року народження.

Окрім того, пунктом 4 частини 1 статті 196 Кримінального процесуального кодексу України передбачено, що в ухвалі про застосування запобіжного заходу слідчий суддя зазначає докази, які обґрунтовують відповідні обставини. Проте в ухвалі від 24 січня 2014 жодний доказ не згадується взагалі.

Крім того, слідчим суддею Журавською О.В. при винесенні ухвали про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту не були враховані вимоги пункту 175 рішення Європейського суду з прав людини від 21 квітня 2011 року у справі «Нечипорук і Йонкало проти України», відповідно до якого термін «обґрунтована підозра» означає, що існують факти або інформація, які можуть переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення (рішення у справі «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства» від 30 серпня 1990 року, п. 32, Series A, № 182), а також пункту 1 частини 1 статті 178 Кримінального процесуального кодексу України, згідно з яким слідчий суддя при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу зобов'язаний оцінити вагомість наявних доказів про вчинення підозрюваним кримінального правопорушення.

Під час розгляду клопотань про застосування запобіжного заходу слідчий суддя не встановила, чи доводять надані стороною обвинувачення докази обставини, які свідчать про наявність достатніх підстав вважати, що існує хоча б один із ризиків, передбачених статтею 177 Кримінального процесуального кодексу України, а також чи доводять надані стороною обвинувачення докази обставини, які свідчать про недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні, чим порушив вимоги пунктів 2, 3 частини 1 статті 194 Кримінального процесуального кодексу України. Тим самим не було взято до уваги практику Європейського суду з прав людини, зокрема такі приписи: «При розгляді клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою обов'язково має бути розглянута можливість застосування інших (альтернативних) запобіжних заходів» (п. 80 рішення Європейського суду з прав людини від 10 лютого 2011 року у справі «Харченко проти України»), «Тримання особи під вартою буде свавільним, оскільки національні суди не обґрунтували необхідність такого тримання і не було розглянуто можливість застосування більш м'якшого запобіжного заходу» (п. 29 рішення Європейського суду з прав людини від 11.10.2010 р. у справі «Хайредінов проти України»).

У своєму поясненні слідчий суддя Журавська О.В. зазначила, що дотрималась вимог Кримінального процесуального кодексу України, були заслухані учасники судового розгляду, а саме прокурор, який довів наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним кримінального

правопорушення – злочину, наявність ризиків, передбачених частиною 1 статті 177 Кримінального процесуального кодексу України, необхідність застосування відносно Мартинюка С.І. саме запобіжного заходу у виді тримання під вартою та недостатності застосування більш м'яких запобіжних заходів, показання підозрюваного, дослідила докази надані в обґрунтування клопотання.

Частиною 1 статті 29 Конституції України передбачено, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше, як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Відповідно статті 370 Кримінального процесуального кодексу України судове рішення повинно бути законним, обґрунтованим і вмотивованим.

З огляду на вищевикладене, обрання відносно Мартинюка С.І. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою суперечить нормам Конституції України, Кримінальному процесуальному кодексу України, Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини.

Як вказано у постанові Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 року № 8 «Про незалежність судової влади» суди та судді у своїй діяльності не завжди керуються виключно Конституцією та законами України, піддаються протиправному впливу посадових осіб органів державної влади, суб'єктів політичної діяльності, допускають безкарне втручання у вирішення судових справ, що завдає істотної шкоди демократичному конституційному ладу, правам і свободам громадян, інтересам суспільства та держави.

Відповідно до частини першої статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції, яка діяла на час розгляду справи судом) допущення суддею істотних порушень норм процесуального права при здійсненні правосуддя є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності.

На підставі викладеного, керуючись статтею 7 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та пунктами 4.1, 6.9 Регламенту Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, Комісія

УХВАЛИЛА:

визнати наявність підстав для притягнення судді Деснянського районного суду міста Києва Журавської Олени Василівни до дисциплінарної відповідальності та направити висновок з матеріалами перевірки до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Головуючий:

В.Р. Мойсик

Члени Комісії:

П.В. Варишко

М.В. Галабала

М.Ю. Лавренюк

О.О. Первомайський

К.І. Смирнова

М.М. Соловйова

М.М. Титаренко

А.О. Черевко

Т.Л. Юзькова